

Posudek diplomové práce Olgy Džupové
Srovnání motivace vzniku nejčastějších českých a švédských příjmení

Na vzniku a vývoji jednotlivých vlastních jmen i onymických systémů všech jazyků se vedle jazykových faktorů vždy výraznou měrou podílely i vlivy mimojazykové, především společenské. Tento fakt je pochopitelný – vlastní jména jsou totiž fenomén nejen jazykový, ale i široce sociální, a proto se v nich reflektuje rovněž vývoj společnosti a její změny.

Diplomová práce Olgy Džupové je příspěvkem ke kontrastivnímu antroponomastickému výzkumu češtiny a švédštiny. Podle zadání autorka provedla srovnání pěti set nejčastějších českých a švédských příjmení, rozdělila je do skupin podle motivačních okruhů, které se při jejich vzniku uplatnily, a jednotlivé motivační skupiny analyzovala. Zjištěné shody a difference mezi systémy příjmení obou jazyků interpretovala na základě jazykových i mimojazykových (zejména historických, společenských, kulturních a sociologických) faktorů, které se na utváření systému českých a švédských příjmení podílely. Její snahou bylo přispět k bližšímu poznání podmínek, za nichž česká i švédská příjmení vznikala a vyvíjela se.

Diplomantka se opírá o poznatky českých i švédských antroponomastiky, což jí umožňuje v první části práce podrobně představit terminologii obou onomastických škol vztahující se k osobním jménům, historii a současný stav výzkumu příjmení v Česku a ve Švédsku a jejich typy.

Tyto úvodní partie autorce posloužily jako základ pro druhou část diplomové práce, v níž analyzuje a klasifikuje zkoumaný antroponymický materiál. Na tomto místě je třeba vyzdvihnout iniciativu, kterou při získávání příslušných podkladů (zvláště ze Švédska, kde je přístup k nim komplikovanější než v Česku) vyvinula.

Užitá klasifikace příjmení vychází z povahy sebraného materiálu a je zjevné, že ji autorka důkladně promýšlela a kriticky konfrontovala dosavadní přístupy publikované v odborné literatuře. Nejen tím, ale vlastně na každé stránce práce se tak potvrzuje diplomantčina schopnost onomastického vidění celé problematiky.

Závěry, k nimž autorka došla, jsou cenné, jejich přínos vyniká zejména v aktuálním proudu antroponomastických zkoumání, která se nutně musí zabývat reflexí internacionalizace a globalizace současného světa v antroponymických systémech jednotlivých jazyků.

Práci nelze nic vytknout, snad jen, v souladu s obecnými principy vědecké práce, měla autorka vycházet z nejnovějších vydání publikací, s nimiž pracuje, což se nestalo u knihy M. Knappové Naše a cizí příjmení v současné češtině, která (zatím) naposledy vyšla v roce 2008, avšak v diplomové práci se cituje vydání z roku 2002. Tento drobný nedostatek však kvalitu diplomantčiny práce nijak neovlivňuje, neboť v těch partiích publikace M. Knappové, o něž se diplomantka opírá, nedošlo v nejnovějším vydání k žádným relevantním změnám.

Cenné přílohy diplomové práce tvoří seznam zkoumaného materiálu, tedy pěti set nejčastějších českých a švédských příjmení, a přehled švédských složených měšťanských příjmení řazených podle jejich první složky.

Závěrem s potěšením konstatuji, že ke splnění úkolů práce přistoupila diplomantka pečlivě, důsledně a zodpovědně. Celá diplomová práce přesvědčivě dokazuje, že autorka prokázala dobrou schopnost analýzy propriálního materiálu a znalost české i švédské antroponomastické literatury, v níž se, jak na mnoha místech dokládá, bezpečně orientuje a k níž dokáže zaujmout vlastní stanovisko. Plně se zde projevuje její zájem o zkoumanou problematiku. Doporučuji, aby výsledky svých výzkumů diplomantka publikovala v českém, případně i švédském odborném tisku.

Práci považuji za velmi vhodný podklad k obhajobě a hodnotím ji jako
v ý b o r n o u.

V Baia Mare dne 31. srpna 2015

PhDr. Milan Harvalík, Ph.D.